

УДК 331.5.477

Олена Поліщук, викладач

Рівненський державний гуманітарний університет, Україна

ЕКОНОМЕТРИЧНА ОЦІНКА ОСНОВНИХ ЧИННИКІВ ДИНАМІКИ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ В УКРАЇНІ

Анотація. Наведено результати економетричних досліджень впливу макроекономічних чинників на величину заробітної плати. Запропоновано кореляційну модель мінімальної заробітної плати.

Ключові слова: економетрична модель, тіснота зв'язку, оптимальний розмір мінімальної заробітної плати.

Olena Polishchuk

ECONOMICAL MARK OF THE MAIN FACTORS OF SALARY DYNAMICS IN UKRAINE

Abstract. The results of econometric studies of the impact of macroeconomic factors on the value of wages. The proposed correlation model of minimum wage

Keywords: econometric model, connection closeness, optimal minimum wage's size.

Величина заробітної плати, як складової доходів населення, є важливою для кожного. Саме тому дослідження чинників та ступеня їх впливу на розмір заробітної плати є, і завжди буде, актуальним.

Звичайно, можна виділити безліч чинників, які істотно впливають на процес формування заробітної плати, проте основним серед них є: темпи зростання ВВП, темпи зміни продуктивності праці, темпи зростання капітальних інвестицій та залежність величини заробітної плати від відкритості галузі.

Зі статистичних даних відомо, що між кожним із цих чинників і заробітною платою існує прямий зв'язок, оцінити який можна за допомогою економетричних моделей.

Так, щоб прослідкувати зв'язок між приростом ВВП та заробітною платою було використано дані за останні 15 років (1996 - 2010). Дослідження показало, що за аналізований період із зростанням обсягів виробництва товарів і послуг на 1%, середня номінальна заробітна плата зростала на 0,2% ($ЗП = 0,002 * ВВП - 98,47$). При цьому між показниками існує дуже тісна залежність, а надійність результатів є високою ($R = 0,99$).

Дослідження зв'язку між продуктивністю праці і рівнем заробітної плати показало, що за цей же період із зростанням продуктивності праці на 1% заробітна плата зростала більш, ніж в чотири рази ($ЗП = 479,0 * ПП - 61,36$), дослідження є достовірним ($R = 0,99$).

Не слід забувати, що не зважаючи на стрімке зростання номінальної заробітної плати, так само стрімко падала купівельна спроможність населення. Адже протягом аналізованого періоду (1991 – 2010 рр.) з кожним зростанням номінальної заробітної плати на 1% рівень інфляції зростав на 2,2%, а наслідком стало різке зuboжіння великої маси населення.

Щодо інших чинників, то варто також проаналізувати, наприклад, яка залежність існує між приростом інвестицій та зростанням заробітної плати. Використавши дані за останніх п'ятнадцять років, отримали економетричну модель, що вказує на те, що при зростанні інвестицій в основний капітал на 1%, величина середньомісячної номінальної заробітної плати зростає на 0,7%.

Ще одним з чинників, який викликає інтерес, є, наприклад, відкритість галузі, тобто її місце в товарній структурі експорту і імпорту, та їх вплив на заробітну плату своїх працівників. Для знаходження зв'язку між динамікою товарної структури експорту та імпорту та заробітною платою працівників в різних галузях економіки, було обрано чотири напрямки діяльності, питома вага яких в експорті і імпорті є найбільша та найменша, а саме: чорні, кольорові метали та вироби з них ($ZП = 145,48 + 0,026 * X + 0,289 * M$), машини устаткування і транспортні засоби ($ZП = 128,19 - 0,012 * X + 0,0735 * M$), продукція хімічної та пов'язаної з нею галузей промисловості ($ZП = 75,59 - 0,0722 * X + 0,17596 * M$), деревина та вироби з неї ($ZП = -116,097 + 0,4161 * X + 0,3027 * M$). Величина вибірки 34 одиниці (поквартально з 2002 по 2010 роки). Результати дослідження показали, що в усіх групах товарів існує тісний зв'язок між досліджуваними параметрами, коефіцієнт кореляції в металургійному виробництві 0,95, в машинобудуванні – 0,9, в хімічній промисловості – 0,93, в деревообробній – 0,92.

Отже, наведені результати доводять, що заробітна плата залежить від безлічі різних факторів, аналізуючи вплив яких теоретично можливо визначити її оптимальний розмір. Для побудови такої моделі, було досліджено вплив одинадцяти макроекономічних показників на розмір мінімальної заробітної плати. За основу було взято саме мінімальну заробітну плату оскільки: по – перше, її розмір регулюється державою, по – друге, її роль не вичерпується тільки сферою оплати праці, адже вона використовується як еталон для визначення розміру соціальних виплат та штрафів, по – третє, саме для її визначення сьогодні пропонується створити кореляційну модель.

Результати досліджень показали, що найбільше на формування мінімальної заробітної плати впливає розмір прожиткового мінімуму, при зростанні якого на 1%, мінімальна заробітна плата зростає на 1,02%. Підвищення рівня цін в споживчому кошику на 1%, приводить до підвищення мінімальної заробітної плати на лише 0,04%. А зростання фонду робочого часу на 1% підвищує мінімальну заробітну плату на 0,11%. Модель є достовірною оскільки: множинний коефіцієнт кореляції = 0,97, множинний коефіцієнт детермінації = 0,95, F – критерій (0,95) факт. = 163,33 > F – критерій (0,95) табл. = 3,39 – отже гіпотеза про істотність зв'язку між залежними та незалежними змінними підтверджується. Значущість коефіцієнта кореляції за t – критерієм, також є позитивною, оскільки t – критерій факт = 22,592 > t – критерій табл. = 1,7 (при ступені свободи 21). χ^2 факт. = 12,149 < χ^2 табл. = 12,84. – мультиколінеарність відсутня.

Всі решта змінних аналізувались не враховуючи інші. Результат дослідження такий: при підвищенні на 1% аналізованого параметра мінімальна заробітна плата:

- зростає на 0,32% залежно від середньої заробітної плати;
- зростає на 0,31% залежно від зайнятості населення;
- скорочується на 0,22% залежно від безробітного населення;
- зростає на 0,15% залежно від зайнятих у неформальному секторі економіки;
- скорочується на 7,03% залежно від втрат часу;
- зростає на 0,13% залежно від ВВП на одну людину;
- зростає на 1,85% залежно від продуктивності праці;
- зростає на 5,51% залежно від питомої ваги заробітної плати в структурі доходів.

Таким чином, наведена економетрична оцінка дає можливість отримати більш повну уяву про основні чинники, які впливають на динаміку номінальної та величину реальної заробітної плати, а також оцінити важливість їх врахування при визначенні оптимального розміру мінімальної заробітної плати в майбутньому.